

Łódź, 25.04.2016r.

W związku z wejściem w życie nowelizacji przepisów dotyczących badań lekarskich kierowców i osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami zmienily się kryteria zdrowotne, których spełnienie warunkuje zdolność do wykonywania prac wymagających kierowania pojazdami silnikowymi. Powyższe zmiany stworzyły konieczność ujednolicenia i uaktualnienia wytycznych dotyczących wymagań zdrowotnych dla wybranych rodzajów prac, które pierwotnie były opublikowane w 2009 roku przez IMP w Łodzi w monografii pt.: „Problemy orzecznicze w badaniach profilaktycznych” pod redakcją M. Rybackiego, E. Wągrowskiej-Koski oraz J. Walusiak-Skorupy w rozdziale „Prace wymagające odpowiedniej sprawności organizmu”.

Czynności zawodowe, które zostały zakwalifikowane do grupy prac wymagających odpowiedniej sprawności narządów zmysłu to między innymi:

- praca na stanowisku kierowcy podlegającemu badaniom na podstawie art. 39j ust. 1 albo art. 39m ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym, kierowanie tramwajem, kierowanie pojazdem uprzywilejowanym lub przewożącym wartości pieniężne, wykonywanie czynności instruktora osób ubiegających się o uzyskanie uprawnienia do kierowania pojazdami, egzaminatora sprawdzającego kwalifikacje do uzyskania prawa jazdy oraz instruktora techniki jazdy,
- praca na stanowiskach związanych z używaniem pojazdu silnikowego jako narzędzia pracy, niepodlegająca przepisom ustawy o transporcie drogowym (kat. A, B, T prawa jazdy),
- praca na stanowisku operatora wózków jezdniowych podnośnikowych z mechanicznym napędem podnoszenia (np. wózki widłowe) oraz operatora urządzeń podnośnikowych z mechanizmem podnoszącym towary na wysokość powyżej 1,6 metra (układnic magazynowych, wysokiego składowania),
- obsługa urządzeń podnośnikowych z mechanizmem podnoszącym towary na wysokość do 1,6 metra (niskiego składowania, wózków paletowych),
- praca na stanowisku operatora podnośników, ramp hydraulicznych z mechanizmem podnoszącym towary na wysokość powyżej 1,6 metra, żurawi, dźwigów, suwnic,
- praca na stanowisku operatora ciężkiego sprzętu drogowego, budowlanego, robót ziemnych (np. operatorzy koparek, spycharek, walców drogowych),
- monitoring prac i urządzeń, dla którego wymagane są szczególne predyspozycje

zdrowotne (np. prace przy obsłudze pulpity sterowniczych, sygnalizatorów, w centrach kontroli),

- praca na wysokości $> 3\text{m}$,
- praca na wysokości $\leq 3\text{m}$,
- praca przy obsłudze maszyn w ruchu i innych urządzeń, stwarzająca istotne ryzyko urazu,
- praca przy obsłudze maszyn w ruchu, niestwarzająca ryzyka urazu (obsługa maszyn z osłonami, zautomatyzowanych),
- praca związana z posługiwaniem się bronią.

Należy pamiętać, że w przypadku wykonywania niektórych prac, wymagających dodatkowych uprawnień przy orzekaniu o braku lub istnieniu przeciwwskazań zdrowotnych do pracy, należy korzystać często z kilku przepisów prawa, w których zostały ustanowione minimalne normy predyspozycji fizycznych i psychicznych oraz standardy dotyczące sposobu oceny niektórych układów/narządów.

Spośród wyżej wymienionych czynności zawodowych, do prac wymagających pełnej sprawności psychoruchowej, o których mowa w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych dla celów przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz.U.1996.69.332 z późn. zm.) zaliczyć można:

- pracę na stanowisku kierowcy podlegającemu badaniom na podstawie art. 39j ust. 1 albo art. 39m ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym, kierowanie tramwajem, kierowanie pojazdem uprzywilejowanym lub przewożącym wartości pieniężne, wykonywanie czynności instruktora osób ubiegających się o uzyskanie uprawnienia do kierowania pojazdami, egzaminatora sprawdzającego kwalifikacje do uzyskania prawa jazdy oraz instruktora techniki jazdy,
- pracę na stanowiskach związanych z używaniem pojazdu silnikowego jako narzędzia pracy, niepodlegającą przepisom ustawy o transporcie drogowym (kat. A, B, T prawa jazdy),
- pracę na stanowisku operatora wózków jezdniowych podnośnikowych z mechanicznym napędem podnoszenia (np. wózki widłowe) oraz operatora urządzeń podnośnikowych z mechanizmem podnoszącym towary na wysokość powyżej 1,6 metra (układnic magazynowych, wysokiego składowania),
- pracę na stanowisku operatora podnośników, ramp hydraulicznych z mechanizmem podnoszącym towary na wysokość powyżej 1,6 metra, żurawi, dźwigów, suwnic,
- pracę na stanowisku operatora ciężkiego sprzętu drogowego, budowlanego, robót ziemnych (np. operatorzy koparek, spycharek, walców drogowych).

Zakwalifikowanie konkretnego rodzaju czynności czy pracy wykonywanej na określonym stanowisku do pracy wymagającej pełnej sprawności psychoruchowej należy do kompetencji lekarza sprawującego profilaktyczną opiekę zdrowotną i ustalane jest w oparciu o wiedzę medyczną, informacje podane przez pracodawcę w skierowaniu na

badanie profilaktyczne oraz w razie wątpliwości uzupełnione wizytacją stanowiska pracy. Ponadto, zgodnie z przepisami prawa lekarz przeprowadzający badania profilaktyczne korzysta z zaleceń dotyczących postępowania lekarskiego w stosunku do pracowników poddanych określonym narażeniom, upowszechnianych przez instytuty badawcze w dziedzinie medycyny pracy, a w odniesieniu do osób zatrudnionych w transporcie kolejowym także przez Centrum Naukowe Medycyny Kolejowej.

Minimalne kryteria zdrowotne dotyczące narządu wzroku i słuchu dla poszczególnych rodzajów prac zostały przedstawione w poniższej tabeli. Opracowane kryteria zdrowotne stanowią pewnego rodzaju pomoc w orzecznictwie dotyczącym określania braku bądź istnienia przeciwwskazań zdrowotnych do pracy na wskazanym przez pracodawcę stanowisku. Niemniej jednak, w niektórych przypadkach zaprezentowane wytyczne mogą nie mieć zastosowania, jeśli w wyniku oceny ryzyka zawodowego lekarz przeprowadzający badanie profilaktyczne stwierdzi, że do bezpiecznego wykonywania przez badanego pracownika jednej z umieszczonych w tabeli prac nie jest konieczne spełnienie przedstawionych wymagań zdrowotnych.

Opracowali:

Specjaliści w dziedzinie medycyny pracy

dr n. med. Marcin Rybacki

prof. dr hab. n. med. Jolanta Walusiak-Skorupa

dr hab. n. med. Marta Wiszniewska

dr n. med. Andrzej Marcinkiewicz

dr hab. n. med. Dominika Świerczyńska-Machura

Specjalista w dziedzinie okulistyki

dr n. med. Alicja Pas-Wyroślak

Specjalista w dziedzinie otolaryngologii, audiologii i foniatryi

prof. dr hab. n. med. Mariola Śliwińska-Kowalska

Minimalne kryteria dla narządu wzroku i słuchu w zależności od wykonywanej pracy

Rodzaj pracy	Ostrość wzroku do dali (z korekcją lub bez)*	Ostrość wzroku do bliży	Widzenie przestrzenne	Rozpoznawanie barw	Pole widzenia	Widzenie zmierzchowe, wrażliwość na oślnienie	Ostrość słuchu (w uchu lepiej słyszącym)
praca na stanowisku kierowcy podlegającemu badaniom na podstawie art. 39j ust. 1 albo art. 39m ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym, kierowanie tramwajem, kierowanie pojazdem uprzywilejowanym lub przewożącym wartości pieniężne, wykonywanie czynności instruktora osób ubiegających się o uzyskanie uprawnienia do kierowania pojazdami, egzaminatora sprawdzającego kwalifikacje do uzyskania prawa jazdy oraz instruktora techniki jazdy	V = 0,8/0,1	—	wymagane	wymagane rozpoznawanie barwy: czerwonej, zielonej, żółtej	obuoczne pole widzenia: co najmniej 160°, a jego zakres powinien wynosić co najmniej 70° na lewo i na prawo oraz 30° w górę i w dół; w obrębie kąta 30° od punktu fiksacji nie powinny występować żadne ubytki pola widzenia	prawidłowe	szept – min. 1 m.***
praca na stanowiskach związanych z użytkowaniem pojazdu silnikowego jako narzędzia pracy, niepodlegająca przepisom ustawy o transporcie drogowym (kat. A, B, T prawa jazdy)	widzenie obuoczne V = 0,5	—	—**	—	obuoczne pole widzenia: co najmniej 120°, a jego zakres powinien wynosić co najmniej 50° na lewo i na prawo oraz 20° w górę i w dół; w obrębie kąta 20° od punktu fiksacji nie powinny występować żadne ubytki pola widzenia	prawidłowe w przypadku zakresu obowiązków służbowych wskazujących na konieczność kierowania po zmroku	—
praca na stanowisku operatora wózków jezdniowych podnośnikowych z mechanicznym napędem podnoszenia (np. wózki widłowe) oraz operatora urządzeń podnośnikowych z mechanizmem podnoszącym towary na wysokość powyżej 1,6 metra, (układnic magazynowych, wysokiego składowania)	V = 0,8/0,5 przy patrzeniu razem 0,8	Sn ou = 1,0/30 cm	wymagane	wymagane gdy jest to niezbędne do bezpiecznej obsługi sprzętu lub zapewnienia bezpieczeństwa innych osób	każdym okiem co najmniej 70° od skroni i co najmniej 50° od nosa, góry i dołu	—	szept – min. 3 m.***

obsługa urządzeń podnośnikowych z mechanizmem podnoszącym towary na wysokość do 1,6 m (niskiego składowania, wózków paletowych)	V = 0,5 okiem lepiej widzącym	Sn ou = 1,0/30 cm	—	—	okiem lepiej widzącym co najmniej 50° od skroni i 30° od nosa, góry i dołu	—	—
praca na stanowisku operatora podnośników, ramp hydraulicznych z mechanizmem podnoszącym towary na wysokość powyżej 1,6 metra, żurawi, dźwigów, suwnic	V = 0,8/0,5 przy patrzeniu razem 0,8	Sn ou = 1,0/30 cm	wymagane	—	każdym okiem co najmniej 70° od skroni i co najmniej 50° od nosa, góry i dołu	—	szept – min. 3 m.***
praca na stanowisku operatora ciężkiego sprzętu drogowego, budowlanego, robót ziemnych (np. operatorzy koparek, sypcharek, walców drogowych)	V = 0,5/0,5 przy patrzeniu razem 0,5	Sn ou = 1,0/30 cm	wymagane	wymagane gdy jest to niezbędne do bezpiecznej obsługi sprzętu lub zapewnienia bezpieczeństwa innych osób	każdym okiem co najmniej 50° od skroni i 50° od nosa, góry i dołu	—	szept – min. 3 m.***
monitoring prac wymagających szczególnej sprawności, np. przy obsłudze pulpików sterowniczych, sygnalizatorów, w centrach kontroli	V = 0,8 okiem lepiej widzącym	Sn ou = 0,5/30 cm	—	wymagane gdy jest to niezbędne do bezpiecznej obsługi sprzętu lub zapewnienia bezpieczeństwa innych osób	okiem lepiej widzącym co najmniej 50° od skroni i 50° od nosa, góry i dołu	—	szept – min. 3 m.***
praca na wysokości > 3 m	V = 0,8/0,5 przy patrzeniu razem 0,8****	Sn ou = D - 0,5/ 30 cm (jeśli jest to niezbędne do bezpiecznego wykonywania pracy)	wymagane	—	każdym okiem co najmniej 70° od skroni i co najmniej 50° od nosa, góry i dołu	—	szept – min. 3 m.***; konieczne zachowanie symetrii słuchu (słyszenie kierunkowe), tj. różnica słyszenia szeptu między uszami nie większa niż 1 m.
praca na wysokości ≤ 3 m	V = 0,5 okiem lepiej widzącym	Sn ou: 1,0/30 cm	—	—	okiem lepiej widzącym co najmniej 50° od skroni i 30° od nosa, góry i dołu	—	—

praca przy obsłudze maszyn w ruchu i innych urządzeń, stwarzająca istotne ryzyko urazu	V = 0,5/0,5 przy patrzeniu razem 0,5	Sn ou: 0,5/30 cm	wymagane	wymagane gdy jest to niezbędne do bezpiecznej obsługi sprzętu lub zapewnienia bezpieczeństwa innych osób	każdym okiem co najmniej 50° od skroni i 50° od nosa, góry i dołu	—	szept – min. 3 m.***
praca przy obsłudze maszyn w ruchu, niestwarzająca ryzyka urazu (obsługa maszyn z osłonami, zautomatyzowanych)	V = 0,5 okiem lepiej widzącym	Sn ou: 1,0/30 cm	—	—	okiem lepiej widzącym co najmniej 50° od skroni i 30° od nosa, góry i dołu	—	—
praca związana z posługiwaniem się bronią	V = 0,8/0,5 przy patrzeniu razem 0,8	—	wymagane	wymagane (podstawowych)	ocenione badaniem perymetrycznym - prawidłowe	prawidłowe zmiernicze	szept – min. 3 m.; konieczne zachowanie symetrii słuchu (słyszenie kierunkowe), tj. różnica słyszenia szeptu między uszami nie większa niż 1 m.

* Jeśli powyższe wartości osiągnięte są po zastosowaniu korekcji — pracownik powinien być o tym poinformowany bądź taka informacja powinna znaleźć się w orzeczeniu lekarskim (zależnie od uzgodnionej z pracodawcą formą współpracy). W przypadku kierowania autem, do którego jest wymagane posiadanie kat. B, B1, B+E i T dopuszczalna jest korekcja okularowa, soczewkami kontaktowymi, wewnątrzgałkowymi, pod warunkiem dobrej tolerancji i adaptacji do korekcji; dopuszczalna korekcja narządu wzroku — bez ograniczeń. W przypadku kierowców podlegających badaniom na podstawie art. 39j ust. 1 albo art. 39m ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym, występujących o zezwolenie na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym lub przewożącym wartości pieniężne albo o przedłużenie ważności tego zezwolenia, oraz o których mowa w art. 34 ust. 1, art. 60 lub art. 117 ust. 4 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami — dopuszczalna jest korekcja okularowa, soczewkami kontaktowymi, wewnątrzgałkowymi, pod warunkiem dobrej tolerancji i adaptacji do korekcji; dopuszczalna korekcja w granicach: $\pm 8,0$ D.

**W przypadku stwierdzenia jednoocznosci można orzec brak przeciwwskazań do kierowania pojazdami pod następującymi warunkami:

- 1) ostrość wzroku oka widzącego wynosi nie mniej niż 0,5 z korekcją;
- 2) pole widzenia oka widzącego powinno wynosić co najmniej 120°, a jego zakres powinien wynosić co najmniej 50° na lewo i na prawo oraz 20° w górę i w dół; w obrębie kąta 20° od punktu fiksacji nie powinny występować żadne ubytki pola widzenia;
- 3) od powstania jednoocznosci lub diplopii upłynęło co najmniej 12 miesięcy

*** Możliwa ocena przy zastosowaniu aparatu słuchowego.

**** Dopuszczalne stosowanie korekcji przy używaniu gogli ochronno-korekcyjnych, okularów korekcyjnych pod gogle ochronne, okularów korekcyjno-ochronnych z opaską na głowę zabezpieczającą przed zrzuceniem okularów lub soczewkami kontaktowymi, jeżeli nie ma przeciwwskazań do ich stosowania.